

ÅRSBERETNING

Regnskapsåret 2022

Lásságámmi

Stiftelsen forvalter arven etter Nils-Aslak Valkeapää

**Sinkkaljávri 21.6.1983
(Nils Duommá Parfa)**

Sinkkaljávri ...
late bølger mot land

med øynene
i tankene
til sommerbeitelandet

Fra *girddán, seivvodan* (DAT 1999)
Oversatt av Harald Gaski
Prosjektet «Månedens dikt» 2022

Innhold

1. VIRKSOMHETENS ART	4
2. FORTSATT DRIFT	4
3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING	4
4. MILJØRAPPORT	4
5. STYRETS VIRKSOMHET	5
5.1. Arenautvikling.....	5
5.2. Formidling.....	6
5.3. Verdiforvaltning.....	7
5.4 Handlingsrom	8
5.5 Økonomi	9
6 ÅRSRESULTAT OG DISPONERING.....	9
7 OPPGAVER OG PLANER FREMMER.....	10

Forsideillustrasjon:

*Nama haga / Uten tittel
Nils-Alsak Valkeapää 1995
Foto: Øystein Thorvaldsen*

1. VIRKSOMHETENS ART

Stiftelsen Lásságámmi er en privat, ikke næringsdrivende stiftelse vedtatt opprettet 29. januar 2004. Stiftelsen blei oppretta av Sametinget, Troms fylkeskommune, Universitetet i Tromsø og Storfjord kommune. Hver av stifterne har en representant i styret, og i tillegg har arvingene og Samerådet hver sin styrerepresentant. Stiftelsen har sete i Storfjord kommune.

Hovedmålsetningene kan formuleres slik (utdrag fra vedtektenes § 2):

- Ta hand om og fremme den kulturelle og åndelige arven etter Nils-Aslak Valkeapää.
- Samle hans arbeider og rettighetene til hans verk i Lásságámmi og forvalte arven etter den ånd og filosofi som fremkommer i hans arbeider og utgivelser.
- Arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap, veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap og oppmuntre og hjelpe andre samiske kunstnere.
- Lásságámmi er samisk kulturhistorie og skal være et sted som stimulerer beboerne til fortsatt kunstnerisk utvikling, og til å forstå Valkeapääs livsholdning og univers.

2. FORTSATT DRIFT

Styret legger forutsetninger for fortsatt drift av stiftelsen til grunn ved avleggelsen av årsberetning og årsregnskap.

3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen har i regnskapsåret hatt to ansatte:

- Vaktmester 8 t/mnd
- Boligmedarbeider 8 t/mnd

Ved særskilt behov benyttes boligmedarbeider og vaktmester ut over de 8 timene.

- Økonomihuset Storfjord: Regnskapsføring
- KomRev Nord: Revisjon
- Trafikktjenester Nord: Utrykning/vakthold Lásságámmi

Styret består av fire kvinner og to menn, med to kvinner og fire menn som vararepresentanter.

4. MILJØRAPPORT

Stiftelsen forurensar ikke miljøet.

5. STYRETS VIRKSOMHET

Det er avholdt fire ordinære styremøter. Styret har behandla 32 saker i regnskapsåret. Årsmøtet 14. juni 2022 behandla de ordinære årsmøtesakene iht. vedtektene. Styrets sammensetning har vært slik:

Troms og Finnmark fylkeskommune	Kirsti Lervoll (leder)	Maria Takvannsbukt (vara)
Storfjord kommune	Inger Heiskel (medlem)	Geir Varvik (vara)
Sametinget	Joar Nango (medlem)	Rawdna Carita Eira (vara)
UiT Norges arktiske universitet	Lena Aarekol (nestleder)	Torjer Andreas Olsen (vara)
Arvingene	Pia Susanna Juuso (medlem)	Ánde Somby (vara)
Samerådet	Niko Valkeapää (medlem)	Sámmol Valkeapää (vara)

5.1. Arenautvikling

5.1.1 Tildeling av opphold

Opphold i Lásságámmi lyses ut én gang i året, med søknadsfrist 1. september. Til sammen mottok styret 36 søknader i 2022. Til sammenlikning var det 17 søknader i 2021 og 23 søknader i 2020. Søknadene blei behandla av styret 29. september. Blant søkerne blei det plukket ut til sammen elleve søkere som fikk innvilget opphold for året 2022. Disse var Wimme Saari, Sara Marielle Gaup Beaska, Elin Haugdal, Anna-Stina Svakko, Elina Maria Katarina Barruk, Katri Somby, Emil Nikolaus Karlsen, Katharina Unga og Katharina Spiik Skum, Áne Mággá Wigelius, Inga-Wiktoria Påve og Fredrik Prost. I tillegg ble Sandra Márjá West gitt reserveplass.

De søkerne som har blitt innvilget opphold er oppfordret til å lage en enkel presentasjon av seg sjøl og sitt arbeid. Dette presenteres på stiftelsens nett- og Facebook-side slik at alle beboere til enhver tid er godt presentert for presse og andre interesserte. Beboerne er positive i sin omtale av oppholdet i boligen, eller kommer med konstruktive innspill til enkle forbedringer.

5.1.2 Konsert 6. februar

Lásságámmi har som mål å også være en arena for kunst- og kulturopplevelser. Det ble arrangert 6. februar en konsert med Elle Márjá Eira. På grunn av COVID 19-restriksjoner var det kun tillatt med 20 deltakere. Konserten ble planlagt i samarbeid med Riddu Riddu.

5.1.3 Gjesteopphold produsent Alice Jektevik

Stiftelsen fikk tilskudd fra Kulturrådet til gjesteopphold for produsent Alice Jektevik i 2021/22. Målet var å utvikle og styrke programmeringsarbeidet, utrede muligheter for å bli en internasjonal urfolksresidens og å være en skapende kraft i det samiske kulturmiljøet og en tilrettelegger for unge samiske kunstnere. Jektevik avviklet ett av totalt to opphold i Lásságámmi i løpet av 2022.

5.1.4 The Vuogas Way

Stiftelsen fikk tilskudd fra Kulturrådet, Sametinget, Nordisk kulturfond og Norsk-finsk kulturråd til prosjektet The Vuogas Way. I 2022 planla og gjennomførte gjesteprodusent Alice Marie Jektevik pilotprosjektet The Vuogas Way: Sániidkeahtta hallat / Speaking without words i samarbeid med Márkomeannu. The Vuogas Way er prosjekt som er planlagt å videreføres høsten 2023. Totalt 17 samiske kunstnere var involvert i prosjektet, i tillegg til kurator/prosjektleder og fotograf.

5.1.5 Omvisninger i boligen

Som et ledd i å oppfylle formålsparagrafens formulering om å arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap og veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i

Valkeapääs kunstnerskap åpner styret for omvisninger i Lásságámmi for grupper som ønsker det.

I 2022 har det vært tre ulike grupper inne, til sammen 29 personer. Til sammenlikning var det fire grupper inne i 2021 (42 personer).

5.2. Formidling

5.2.1 Oversettelser, utgivelser og nyttgivelser

For å oppnå flere oversettelser blei prosjektet «Månedens dikt» igangsatt fra og med september 2016. Diktene presenteres på fire språk; samisk originalversjon, norsk, finsk og engelsk. Det er valgt ut tekster fra bøkene *Girdán seivvodan* (Jeg flyr, jeg svever) fra 1999 og *Jus gazzebiehtár bohkošivččii* (Om lappmeisen lo) fra 1996. Disse er ennå ikke oversatt til noe annet språk. Prosjektet er gjennomført også i 2022 med seks publiserings, og vil bli videreført i 2023. Man har sett effekten av prosjektet gjennom henvendelser fra forlag som vil trykke disse diktene i antologier og læreverk. I 2022 ble også pamfletten *Helsing frá Sameland* utgitt på nytt ved PAX forlag.

5.2.2 Podcastlansering

Som en markering av fødselsdagen 23. mars ble det lansert podcast med Svein Harald Lian og Harald Gaski for å gi lytterne mulighet til å bli bedre kjent med Áillohaš' kunstnerskap, livsfilosofi og hans posisjon lokalt i Sápmi, i Norden og i verden. Det ble totalt lansert 8 episoder. Det totale antallet nedlastinger er det vanskelig å få eksakte tall på ettersom nedlastingene fordeles på flere tjenere, men det vi kan tallfeste er antall nedlastinger fra hosten Podbean. Her har hver episode i snitt 231 nedlastinger. Dette tallet er en underrapportering av det totale lyttertallet, som vi må anta er høyere. Podcasten ble realisert med støtte fra Kulturrådet.

5.2.3 Permanente utstillingslokaler

Senter for nordlige folks arbeid (SNF) har tidligere sammen med stiftelsen gjennomført et forprosjekt for å planlegge og utrede kostnader for permanente lokaler for ei Áillohaš-utstilling, der skissene for utvidelsen og visjonen for utstillinga er resultatet. Man er nå gått over i et hovedprosjekt og prosessen med å søke finansiering er igangsatt. Det er blitt endringer i planene ettersom Sametinget har trukket seg ut av prosjektet, og vi avventer nå svar fra SNF om deres planer videre for prosjektet. SNF er prosjekteier, og Stiftelsen Lásságámmi inngår i arbeidsgruppa.

5.2.4 Annet formidlingsarbeid

Stiftelsen har som mål at nettsida www.lassagammi.no skal inneholde faglige artikler om Nils-Aslak Valkeapää, slik at den kan bli en verdifull kilde for elever, studenter og andre som søker mer kunnskap om multikunstneren og innsikt i hans virke. Sidene har i 2022 vært oppdatert med nye fagtekster og kildeintervjuer.

De to profilene på Facebook, en for Stiftelsen Lásságámmi som organisasjon og en offisiell artistprofil for *Nils-Aslak Valkeapää – Áillohaš* brukes som spredningskanaler for nyheter fra egne nettsider, og eksternt innhold som bygger opp under stiftelsens formål.

Stiftelsen opprettet i 2022 en konto på Instagram med navn *Lassagammi*, som også brukes som spredningskanaler for nyheter fra egne nettsider og eksternt innhold som bygger opp under stiftelsens formål. Instagram-kontoen har 815 følgere, og per 31.12.22 er det lagt ut 43 innlegg.

I samarbeid med UiT deltar Stiftelsen i utviklingen av et digitalt undervisningsopplegg. Prosjektet pågår fremdeles.

5.2.5 Rettighetsforvaltning

Et behandlingsutvalg har fullmakt fra styret til å behandle løpende henvendelser om bruk av Nils-Aslak Valkeapääs verker. I løpet av 2022 er det registrert 22 formelle henvendelser om bruk av verker. Til sammenlikning var det 17 henvendelser i 2021, 19 henvendelser i 2020 og 16 henvendelser i 2019. De fleste av disse gjelder gjengivelser av poesi eller kunstverk, men også joik og stiftelsens fotosamling. 9 henvendelser godkjent i 2022.

5.3. Verdiforvaltning

5.3.1 Byggforvaltning

Det ble søkt tilskudd til nødvendig istandsetting og videreutvikling av Lásságámmi som arena og residens på bakgrunn av rapporten «Et levende hus, en rapport om fortiden og mulighetene til Lásságámmi» gjennomført av ETA-Nango i samarbeid med en rekke andre fagpersoner. Det ble innvilget tilskudd fra Kulturrådet og Sametinget til prosjektet Boligoppgradering fase 1. Oppgraderingen er delvis gjennomført. Det er skiftet vindu og kjøpt nye persienner til joikerommet, kjøpt ny stol til skriverommet, kjøpt foldedører i tre til biblioteket og beiset vegger, rehabilitert/skiftet verandadekke og utbedret rekkverket utendørs.

5.3.2 Samisk nasjonaljoik

Sámi eatnan duoddariid ble formelt utpekt som samisk nasjonaljoik av komitéen for samiske nasjonalsymboler 14.08.2022. Som nasjonaljoik skal *Sámi eatnan duoddariid* tilhøre samefolket.

5.3.3 Kunstkartlegging

I forbindelse med Valkeapää-utstillinga ved Henie Onstad kunstsenter i 2020 blei det gjort ei kartlegging av Valkeapääs verker. Verkene er fotografert av profesjonelle fotografer, og det er registrert informasjon om teknikk, mål, produksjonsår, historikk, eierskap og tilstand. Prosjektet ble videreført til fase 2, og til sammen 45 verker ble registrert i 2022. 33 av verkene er publisert på DigitaltMuseum, nå totalt 183 verk.

5.3.4 Lydarkiv

Som en del av det overlatte innboet i Lásságámmi er det ei rekke lagringsenheter for lyd. Av disse er omlag 150 særskilt interessante. Dette er blant annet fieldrecordings, altså opptak Valkeapää har gjort i naturen, for bruk i egne musikkproduksjoner, råmateriale og skisser, konsertopptak og andre opptak med delvis ukjent opphav. Stiftelsen har satt i gang ei kartlegging av dette arbeidet for å dokumentere og sikre hans samling, og gjennom dette arbeidet få mer kunnskap om hans kunstneriske virke, metode, hva han lot seg inspirere av og hvordan han utviklet seg som kunstner. Det er inngått samarbeid med Nasjonalbiblioteket om selve digitaliseringsjobben, og det ble i 2022 publisert 18 field recordings. Nå gjenstår det å innhente kildeinformasjon og katalogisere i Primus, samt tilgjengeliggjøre det som er egnet for DigitaltMuseum.

5.3.5 Fotosamling

Fotosamlinga befinner seg i brannsikert arkiv hos Storfjord kommune. Samlinga kan deles inn i to kategorier med ulik status:

- **Dias og negativer**

Samtlige av stiftelsens dias og negativer er digitalisert, til sammen 16.572 objekter. 14.240 av disse er katalogisert i Primus (11.544 i 2020), og per i dag er 5.348 av disse tilgjengeliggjort for publikum på DigitaltMuseum (3.884 i 2019). Stiftelsen har i løpet av året vært i kontakt med en rekke kilder for å identifisere samlinga (personer, kontekst, dato o.l.).

- **Papirfoto**

Samlinga inneholder 457 papirfotografier. Disse er identifisert, men ikke digitalisert eller katalogisert i Primus. Følgelig er de heller ikke publisert på Digitalt Museum.

Det er et generelt prinsipp at ingen bilder fra f.eks. reiser publiseres før man har sikker informasjon om hvilken forbindelse det er, tidsrom, hvem som er avbildet o.l. Det må også gjøres vurderinger av forholdet til personopplysningsloven underveis. Dette er et svært kapasitetskrevenende arbeid.

5.3.6 Gjenstander

Samlinga inneholder 2.776 gjenstander som er registrert og fotografert. Samtlige er katalogisert i museumsdatabasen Primus. 716 av gjenstandene er publisert i DigitaltMuseum.

5.4 Handlingsrom

5.4.1 Administrativ kapasitet

Stiftelsen har siden etableringa kjøpt 20 % sekretærtjeneste fra Storfjord kommune, som tar seg av all saksbehandling og daglig drift av stiftelsen. Arenautviklingstilskudd fra Kulturrådet for 2021 har gjort det mulig å utvide kjøp av sekretariatstjenester til 40 % gjennom en midlertidig avtale med Storfjord kommune. Det er videreført til 2022. Erfaringene viser at ved gjennomføring av aktiviteter ut over grunnleggende drift er det behov for større ressurser. Styret arbeider kontinuerlig med å skaffe finansiering for å øke denne ressursen til 50 %, med mål om å jobbe mer med utvikling.

5.4.2 Utviklingsprosjekter

Stiftelsen legger ned et betydelig arbeid i å søke og prosjektmidler for å kunne drive med utvikling. En stor del av stiftelsens virksomhet i 2022 har vært prosjektfinansiert. Prosjektene er nevnt i de foregående kapitlene, men oppsummeres her:

Prosjekt	Periode	Tilskudd	Tilskuddsgiver
Boligprosjekt fase 1	2022-2023	600.000,-	Kulturrådet Sametinget
Arenautvikling	2022	400.000,-	Kulturrådet
Digitalisering lydarkiv	2020-2022	80.000,-	Kulturrådet
Gjesteopphold Alice Marie Jektevik	2021-2022	300.000,-	Kulturrådet
Kunstkartlegging del 2	2021-2022	65.000,-	Kulturrådet
The Vuogas Way	2022	672.600,-	Kulturrådet Sametinget Norsk-finsk kulturråd Nordisk kulturfond
Podcast	2021-2022	200.000,-	Kulturrådet
SUM		2.317.600,-	

5.4.3 Samarbeid med andre institusjoner i regionen

- **Riddu Riddu-festivalen (RR)**

Stiftelsen Lásságámmi og RR inngikk en samarbeidsavtale i 2008, der et faglig seminar eller workshop i forbindelse med festivalen og mulighet for utvidelse innenfor aktuelle områder inngår. Fra 2015 inngår også et opphold i Lásságámmi til Årets Unge Kunstner, som i 2022 var Márjá Karlsen.

- **Senter for nordlige folk (SNF)**

Stiftelsen Lásságámmi og SNF signerte en samarbeidsavtale i 2016, der et forprosjekt for å utrede muligheten for fast utstilling og magasin for Stiftelsen Lásságámmi i senteret er et sentralt punkt. Avtalen åpner også for samarbeid i andre forbindelser der det er

naturlig, og som vil bidra til å styrke hverandre gjensidig. Avtalen blei fornyet 17. september 2021. Se for øvrig pkt. 5.2.3.

- **Stiftelsen Samisk Musikkfestival i Kautokeino (Påskefestivalen)**
Stiftelsen Lásságámmi og Stiftelsen Samisk Musikkfestival signerte 4. mars 2019 en treårig samarbeidsavtale, der et opphold i Lásságámmi på 14 dager inngår som en del av Áillohaš musikkpris. For 2022 var dette Øystein Nilsen. Avtalen åpner også for samarbeid i andre forbindelser der det er naturlig, og som vil bidra til å styrke hverandre gjensidig.
- **DAT o.s.**
Stiftelsen har en ikke-formalisert, men jevnlig dialog med forlaget DAT o.s. både i saker som omhandler rettigheter til bruk av verker, og i forbindelse med andre spørsmål knyttet til utgivelser.

5.5 Økonomi

5.5.1 Faste driftstilskudd

Stiftelsen har i 2022 mottatt driftstilskudd fra Sametinget (kr 343.000,-), Troms og Finnmark fylkeskommune (kr 354.700,-) og Storfjord kommune (kr 59.754,-)

5.5.2 Rettighetsinntekter

Regnskapet for 2022 viser at inntektene fra forvaltning av rettigheter er på kr 71.231,-. Av dette skal 65 % fordeles på arvingene, med unntak av andelen allerede fordelte inntekter fra TEOSTO (kr 29.243,-).

5.5.3 Egeninntekter

Stiftelsens egeninntekter kommer fra leieinntekter (kr 20.243,-) og salg av egne produkter eller kommisjonsvarer (kr 9.992,-).

5.5.4 Prosjektilskudd

Stiftelsen har i løpet av 2022 fått kr 1.666.057,- i netto prosjektilskudd til ulike prosjekter (se punkt 5.4.2).

5.5.5 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld utgjør kr 221.858,-.

5.5.6 Andre forhold

I tråd med vedtatte økonomirutiner er det lagt opp til at 5% av driftsbudsjettet avsettes til et disposisjonsfond årlig. Derfor var det satt opp et budsjett med kr. 36.000,- i overskudd. Regnskapet viser et overskudd på kr. 45.476,-. Et avvik foreligger på konto 5300 «Utbetaling av vederlag» på kr. -24.255,-

Det vises for øvrig til punkt 6.

6 ÅRSRESULTAT OG DISPONERING

Regnskapet for 2022 viser et overskudd på kr.45.476,-. Styret foreslår at overskuddet tilføres disposisjonsfondet.

7 OPPGAVER OG PLANER FREMOVER

Stiftelsen Lásságámmi har satt opp følgende hovedmål i sin strategi for perioden 2021-2023:

- Lásságámmi skal være den fremste kunstner- og forskerboligen i Sápmi, og en aktiv kultur- og formidlingsarena.
- Stiftelsen skal videreutvikle sin rolle som formidler av både Áillohaš' kunst og som tilrettelegger for nye unge kunstnere.
- De materielle og immaterielle verdiene i arven etter Áillohaš skal forvaltes i tråd med sin status som samisk kulturhistorie.
- Stiftelsen skal ha en stab med utviklingsfokus og -kapasitet, og en bærekraftig og forutsigbar økonomi.

Målene er fulgt opp med delmål for hvert enkelt område, og en handlingsplan som rulleres årlig.

Skibotn, 9. mai 2023

Styreleder Kirsti Lervoll

Nestleder Lena Aarekol

Medlem Joar Nango

Medlem Niko Valkeapää

Medlem Pii Susanna Juuso

Medlem Inger Heiskel

7 OPPGAVER OG PLANER FREMMOVER

Stiftelsen Lásságámmi har satt opp følgende hovedmål i sin strategi for perioden 2021-2023:

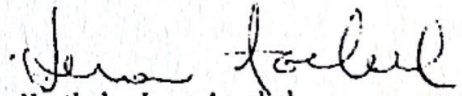
- Lásságámmi skal være den fremste kunstner- og forskerboligen i Sápmi, og en aktiv kultur- og formidlingsarena.
- Stiftelsen skal videreutvikle sin rolle som formidler av både Áillohaš' kunst og som tilrettelegger for nye unge kunstnere.
- De materielle og immaterielle verdiene i arven etter Áillohaš skal forvaltes i tråd med sin status som samisk kulturhistorie.
- Stiftelsen skal ha en stab med utviklingsfokus og -kapasitet, og en bærekraftig og forutsigbar økonomi.

Målene er fulgt opp med delmål for hvert enkelt område, og en handlingsplan som rulleres årlig.

Skibotn, 9. mai 2023

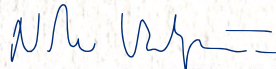
Styreleder Kirsti Lervoll

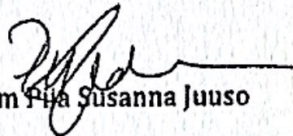
Nestleder Lena Aarekol

Medlem Joar Nango

Medlem Niko Valkeapää

Medlem Pia Susanna Juuso

Medlem Inger Heiskel